

PHÁT HUY NGUỒN LỰC DI SẢN VĂN HÓA THẾ GIỚI Ở TỈNH QUẢNG NAM TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH HIỆN NAY

TS VŨ ĐÌNH ANH

Học viện Chính trị khu vực III

1. Đặt vấn đề

Thời gian qua, lĩnh vực du lịch tỉnh Quảng Nam phát triển nhanh chóng, trở thành một trong những địa bàn trọng điểm về du lịch của cả nước. Để có được kết quả đó, một nguồn lực hết sức quan trọng là địa phương có lợi thế sở hữu hai di sản văn hóa thế giới (Phố cổ Hội An và Khu đền tháp Mỹ Sơn). Bồi du lịch văn hóa chính là xu hướng thu hút sự quan tâm của du khách trong nước và thế giới. Đây là loại hình du lịch giúp cho du khách có thêm những hiểu biết, trải nghiệm hấp dẫn về các giá trị văn hóa đặc trưng của các vùng đất nơi du khách đến. Các địa phương, các quốc gia có nguồn lực văn hóa đa dạng đã và đang trở thành những lợi thế quan trọng thúc đẩy phát triển du lịch. Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi tập trung vào vấn đề phát huy nguồn lực di sản thế giới trong phát triển du lịch ở tỉnh Quảng Nam.

2. Khái quát cơ sở lý luận về nguồn lực văn hóa

Nguồn lực văn hóa (cultural resources) là một khái niệm có nội hàm rộng, đa nghĩa. Trên thế giới có nhiều quan niệm, định nghĩa khác nhau về nguồn lực văn hóa, cơ sở dữ liệu thuật ngữ luật trực tuyến Law Insider thống kê có tới 153 định nghĩa về nguồn lực văn hóa. Chẳng hạn, theo Bộ Nội vụ Mỹ, nguồn lực văn hóa: “là một khía cạnh của một hệ thống văn hóa được coi trọng hoặc đại diện đáng kể cho một nền văn hóa, hoặc nó chứa đựng những thông tin quan trọng về một nền văn hóa. Nguồn lực văn hóa có thể là một thực thể hữu hình hoặc một hoạt động văn hóa”¹. Cùng với khái niệm nguồn lực

văn hóa, nhiều thuật ngữ gần nghĩa khác cũng được nhiều nhà nghiên cứu trên thế giới sử dụng như vốn văn hóa (cultural capital), tài sản văn hóa (cultural assets), tài sản di sản (heritage assets), công nghiệp văn hóa (the cultural industry)... Các quan điểm nghiên cứu đều thống nhất về vai trò quan trọng của nguồn lực văn hóa đối với phát triển kinh tế - xã hội, là nền tảng gắn kết xã hội, bảo đảm sự phát triển bền vững, nhân văn và có bản sắc. Đặc biệt, nguồn lực di sản văn hóa (DSVH) có vai trò to lớn thúc đẩy phát triển loại hình du lịch văn hóa.

Ở Việt Nam từ những năm 90 của thế kỷ XX đến nay, đã có nhiều quan điểm, công trình đề cập văn hoá như là một nguồn lực phục vụ sự phát triển kinh tế - xã hội. Nguồn lực văn hóa được đề cập với nhiều khái niệm có nghĩa gần như “tài nguyên văn hóa”, “tài sản văn hóa”, “vốn văn hóa”, “nguồn lực nội sinh”, “nguồn lực mềm”, “sức mạnh mềm”, “công nghiệp văn hóa”... Vấn đề khai thác và phát huy nguồn lực văn hóa ngày càng được Đảng, Nhà nước và toàn xã hội quan tâm, đã và đang mang lại nhiều lợi ích phục vụ sự phát triển của đất nước. Vì vậy, Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng năm 2021 lần đầu tiên đưa thuật ngữ “nguồn lực văn hóa” vào *Văn kiện*, đã khẳng định: “Tăng cường đầu tư, khai thác và phát huy tối đa các nguồn lực văn hóa đi đôi với đổi mới nội dung, phương thức quản lý, khắc phục tình trạng đầu tư dàn trải, kém hiệu quả”².

Quan niệm về nguồn lực văn hóa, nhìn chung còn có những cách tiếp cận khác nhau. Chúng tôi

thống nhất với quan niệm của nhà nghiên cứu Phạm Duy Đức rằng: “Nguồn lực văn hóa là nguồn lực được kết tinh trong các giá trị văn hóa của một dân tộc, một cộng đồng, được biểu hiện thông qua các giá trị văn hóa vật thể, giá trị văn hóa phi vật thể và trong các hoạt động văn hóa của con người - chủ thể sáng tạo văn hóa. Nguồn lực văn hóa có thể tồn tại dưới dạng hữu hình (như hệ thống di sản văn hóa, các tài sản văn hóa vật thể), hoặc tồn tại dưới dạng vô hình (thể hiện ở giá trị truyền thống, phong tục, tập quán, lối sống của xã hội)”³. Bài viết này tập trung tìm hiểu nguồn lực di sản văn hóa thế giới ở Quảng Nam, cụ thể đó là di sản Phố cổ Hội An và Khu đền tháp Mỹ Sơn.

3. Thực trạng phát huy nguồn lực di sản văn hóa thế giới trong phát triển du lịch ở Quảng Nam thời gian qua

Quảng Nam là vùng đất có bề dày truyền thống, có các loại hình DSVH rất phong phú và đa dạng. Tính đến quý I năm 2024, tỉnh Quảng Nam có “2 di sản văn hóa thế giới (Phố cổ Hội An và Khu đền tháp Mỹ Sơn); 1 khu dự trữ sinh quyển thế giới (Cù Lao Chàm - Hội An); 4 di tích quốc gia đặc biệt và 67 di tích quốc gia. Ngoài ra có 383 di tích cấp tỉnh”⁴. Đặc biệt, Quảng Nam là địa phương duy nhất trên 63 tỉnh, thành có 02/08 Di sản thế giới tại Việt Nam được UNESCO công nhận. Với nguồn lực DSVH phong phú và đa dạng như trên, tỉnh Quảng Nam có nhiều điều kiện thuận lợi khai thác phục vụ sự phát triển ngành du lịch.

Sau khi chia tách tỉnh Quảng Nam từ năm 1997, ngành du lịch - dịch vụ địa phương khởi động từ những con số hết sức khiêm tốn, trong đó phần lớn du khách tham quan Hội An, các điểm lưu trú vẫn chủ yếu là ở Đà Nẵng. Nhờ chủ trương và định hướng đúng đắn trong công tác lãnh đạo mà địa phương đã có nhiều giải pháp phù hợp, khả thi nhằm khai thác giá trị DSVH phục vụ sự phát triển kinh tế. Lãnh đạo tỉnh đã sớm chú trọng đầu tư hạ tầng phục vụ du lịch, bên cạnh nguồn vốn của địa phương, Quảng Nam còn sử dụng các nguồn vốn hỗ trợ xây dựng hạ tầng của Chính phủ, nguồn trái phiếu Chính phủ... các dự án lớn về lĩnh vực du lịch với quy mô lớn, chất lượng cao cũng được các doanh nghiệp trong và ngoài nước đầu tư. Các cơ

quan chức năng cũng tổ chức nhiều sự kiện văn hóa du lịch lớn, với nhiều hình thức, nội dung thể hiện mới nhằm quảng bá, giới thiệu hình ảnh du lịch địa phương đến với du khách trong và ngoài nước.

Quá trình phát triển ngành du lịch của Quảng Nam gắn bó chặt chẽ với công tác phát huy giá trị 02 DSVH thế giới. Nếu như năm 1997, lượng du khách đến Quảng Nam chỉ có 227.000 lượt⁵, thì sau hơn 20 năm, đến năm 2019 đã tăng lên 7,7 triệu lượt. Trong thời gian này, lượng khách du lịch đến Quảng Nam tăng bình quân hơn 20% mỗi năm. Năm 2019, doanh thu từ hoạt động du lịch đạt khoảng 6.000 tỷ đồng, thu nhập xã hội từ du lịch ước đạt 14.000 tỷ đồng. Đây là năm đạt kết quả cao nhất trước khi bị tác động bởi đại dịch Covid-19. Sau thời gian ngành du lịch bị tác động nặng nề bởi đại dịch (năm 2020 và năm 2021), từ đầu năm 2022 đến nay, khách du lịch đến Quảng Nam đã phục hồi và tăng cao trở lại. Năm 2023, có 7,5 triệu lượt du khách đến Quảng Nam, doanh thu từ du lịch ước đạt 7.950 tỷ đồng, thu nhập xã hội từ du lịch ước đạt 18.683 tỷ đồng⁶.

Để đạt được kết quả quan trọng như vậy, cú hích về du lịch văn hóa của Quảng Nam được đánh dấu bằng sự kiện Phố cổ Hội An và Khu đền tháp Mỹ Sơn được UNESCO công nhận là DSVH thế giới vào tháng 12/1999. Phố cổ Hội An là khu vực có mật độ di tích dày đặc với 1.432 di tích đã kiểm kê, phân loại, trong đó, có 93% là di tích kiến trúc nghệ thuật. Giá trị của các công trình kiến trúc là nổi bật ở Hội An, đây là linh hồn, là thành tố quan trọng của văn hóa Hội An, là nguồn lực quan trọng để phát triển du lịch. Gắn với không gian phố cổ, thành phố Hội An có nhiều sản phẩm du lịch hấp dẫn được khai thác từ các giá trị DSVH khác. Tiêu biểu đó chính là việc tổ chức “Đêm phố cổ” từ năm 1999, đây trở thành điểm nhấn của thương hiệu du lịch Hội An. Các sản phẩm thủ công mỹ nghệ nơi đây như lồng đèn, tranh thêu tay, tranh vẽ, hàng gốm sứ, hàng mộc... cũng là những sản phẩm du lịch đem lại nhiều cảm xúc. Du khách không chỉ ngắm nhìn, mua các sản phẩm mà còn trực tiếp trải nghiệm, tham gia chế tác tại các xưởng thủ công mỹ nghệ. Âm thực đường phố cũng như nghệ thuật trình diễn, trò chơi dân gian truyền thống được khai thác trở thành

những sản phẩm thu hút du khách. Vì vậy, trong thời gian qua, Hội An đạt rất nhiều danh hiệu quốc tế uy tín về du lịch và văn hóa.

Đặc biệt, năm 2023, Hội An là một trong ba đại diện của Việt Nam được công nhận là thành viên của Mạng lưới các thành phố sáng tạo toàn cầu của UNESCO trên lĩnh vực “Thủ công và Nghệ thuật dân gian”. Những kết quả đó đã được thể hiện rõ bằng con số về khách du lịch đến với Hội An: năm 1999 đón khoảng 200 ngàn khách, đến năm 2019 đạt 5,35 triệu lượt khách (khách quốc tế đạt 4 triệu lượt); doanh thu dịch vụ - du lịch - thương mại đạt hơn 8.563 tỷ đồng. Sau thời gian bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19, từ năm 2022 đến nay, khách du lịch đến Hội An đã phục hồi và tăng cao trở lại. Năm 2023, có 4 triệu lượt khách đến Hội An, trong đó khách quốc tế chiếm tỷ trọng trên 70%; tổng doanh thu toàn ngành du lịch đạt hơn 4.139 tỉ đồng⁷.

Di tích Mỹ Sơn là vùng đất tập trung nhiều di tích Chăm cổ với những cảnh quan thiên nhiên độc đáo. Ban Quản lý di tích và du lịch Mỹ Sơn đã có sự phối hợp chặt chẽ với các công ty du lịch lữ hành ở Quảng Nam và Đà Nẵng để triển khai thực hiện nhiều giải pháp đồng bộ như giới thiệu, trưng bày, quảng bá, tạo ra môi trường văn hoá nghệ thuật Chăm, xây dựng những sản phẩm du lịch văn hóa đặc trưng. Nếu năm 1998, Di tích Mỹ Sơn chỉ đón 15.000 lượt khách, thì đến năm 2019 đạt con số cao nhất trước Đại dịch là 420.000 lượt khách, doanh thu 66 tỉ đồng. Năm 2023 lượng khách tăng cao trở lại, đạt 380 nghìn lượt, trong đó khách nước ngoài đạt 335 nghìn lượt, tổng doanh thu đạt 60,3 tỷ đồng⁸.

Một dấu mốc cũng hết sức quan trọng là năm 2003, Lễ hội “Quảng Nam - Hành trình di sản” được tổ chức lần đầu tiên. Hai địa điểm chủ yếu diễn ra các hoạt động của lễ hội này cũng chính là tại hai DSVH thế giới Phố cổ Hội An và Khu di tích Mỹ Sơn. Lễ hội “Quảng Nam - Hành trình di sản” là một sự kiện văn hóa - du lịch lớn của địa phương được tổ chức với chuỗi nhiều hoạt động đa dạng nhằm tôn vinh những giá trị văn hóa đặc trưng và quảng bá sản phẩm du lịch Quảng Nam. Sau đó, cứ định kỳ 2 năm một lần tổ chức lễ hội này, đây là sản phẩm du lịch quan trọng trên cơ sở phát huy các nguồn lực văn hóa phong phú của địa phương, để lại ấn tượng tốt đẹp

trong lòng du khách trong nước và quốc tế, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội tỉnh nhà.

Tuy nhiên, công tác phát triển du lịch gắn với bảo tồn, phát huy giá trị DSVH thế giới ở Quảng Nam vẫn còn những khó khăn, hạn chế nhất định.

Ở Hội An, do phần lớn di sản bằng gỗ, lại ở khu vực nóng ẩm, mưa nhiều, dễ bị tác động, hư hại bởi lụt lội, mưa bão, ẩm mốc, mối mọt... Một trong những khó khăn lớn khác là sự trùng tu, bảo tồn không đảm bảo các quy định. Cụ thể, theo số liệu khảo sát của Trung tâm Quản lý và bảo tồn di sản văn hóa Hội An năm 2018, trong số “100 di tích loại đặc biệt và loại I cho thấy, có đến 98 di tích được tu bổ không đúng với nguyên tắc hoặc tự ý tháo bỏ các cấu kiện bộ phận bên trong, vốn tạo nên cái “hồn” nhà cổ như sân trời, giếng nước, sân vườn, bếp, không gian thờ tự... nhằm mục đích kinh doanh”⁹. Không chỉ khó khăn trong bảo tồn nhà cổ, mà còn có sự mai một rõ rệt về “linh hồn phố cổ”, nếp sống, lối sống văn hóa Hội An. Cụ thể, cũng qua khảo sát nêu trên, “trong 784 di tích thuộc khu vực I phố cổ, có đến 780 di tích được chủ hộ tự kinh doanh buôn bán hoặc cho thuê kinh doanh buôn bán... Nếu như năm 2005 chỉ 492 di tích thì năm 2014 là 663 di tích; năm 2017 là 753 di tích. Việc chuyển hóa chức năng của các di tích sang phục vụ kinh doanh, nhất là với các căn nhà cho thuê hoặc chuyển nhượng cho người từ nơi khác...”¹⁰.

Khu đền tháp Mỹ Sơn là di tích xây bằng gạch cổ có niên đại hàng ngàn năm, do thời gian, chiến tranh, thiên tai, bão lụt... tác động nên bị hư hại, nhiều di tích đã thành phế tích. Trong khi đó, chúng ta chưa nhận thức, giải mã đầy đủ được những bí ẩn trong kỹ thuật chế tác gạch cũng như nghệ thuật xây dựng tháp của người xưa. Kinh phí cũng là một trong những khó khăn lớn của địa phương trước thực trạng số lượng di tích nhiều mà nguồn lực có hạn. Đây là vấn đề nan giải về công tác bảo tồn và phát huy di tích Chăm không chỉ trước mắt mà có tính chất lâu dài.

4. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả phát huy nguồn lực di sản văn hóa thế giới trong phát triển du lịch ở Quảng Nam

Thứ nhất, tăng cường tuyên truyền nâng cao nhận thức, quảng bá giới thiệu để bảo tồn và phát

huy nguồn lực di sản văn hóa thế giới trong phát triển du lịch

Đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức trong toàn xã hội về công tác bảo tồn, phát huy nguồn lực DSVH thế giới. Giữ gìn và phát huy giá trị DSVH thế giới không chỉ là công việc của các cơ quan chức năng, mà còn là sự đồng thuận của nhân dân Quảng Nam theo quan điểm “ý Đảng, lòng dân”. DSVH thế giới Hội An và Mỹ Sơn trước hết là tài sản văn hóa của cộng đồng cư dân địa phương, do đó, hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị DSVH nhất thiết phải có sự tham gia của toàn xã hội và phải gắn với lợi ích của người dân. Cần giáo dục cho cộng đồng hiểu được tầm quan trọng, ưu thế nổi trội của các DSVH thế giới trong phát triển du lịch, từ đó khơi dậy lòng tự hào của mỗi người dân về quê hương xứ Quảng, nhất là người dân sinh sống ở gần khu vực di sản. Sự ủng hộ của cộng đồng, của Nhân dân địa phương có ý nghĩa quan trọng trong công tác gìn giữ, phát huy DSVH thế giới cả ở hiện tại cũng như trong tương lai.

Tăng cường giới thiệu giá trị DSVH thế giới Hội An và Mỹ Sơn, sản phẩm du lịch văn hóa bằng nhiều biện pháp như tuyên truyền, quảng bá bằng tài liệu, tranh ảnh, phương tiện truyền thông, trên mạng internet, hợp tác, ngoại giao, nghệ thuật... Xây dựng cơ sở dữ liệu văn hóa và du lịch, lựa chọn các thông tin quảng cáo, phổ biến thông tin trên các phương tiện thông tin đại chúng, tại khách sạn - nhà hàng và các điểm du lịch. Tranh thủ các hãng lữ hành trong và ngoài nước, các công ty du lịch để quảng bá DSVH thế giới đến với du khách trong và ngoài nước. Trang web của các doanh nghiệp du lịch phải được cập nhật thường xuyên, đảm bảo sự đa dạng phong phú về nội dung, hình thức mang tính mỹ thuật. Tăng cường sự hợp tác với Văn phòng UNESCO tại Việt Nam, Cục Di sản văn hóa, Câu lạc bộ di sản thế giới tại Việt Nam, các tổ chức phi chính phủ hoạt động về lĩnh vực văn hóa, các công ty, tổ chức quốc tế... trong bảo tồn, phát huy các DSVH thế giới.

Thứ hai, tăng cường công tác trùng tu, bảo tồn nguồn lực di sản văn hóa thế giới

Cần thực hiện tốt công tác bảo tồn các DSVH thế giới để đảm bảo tiếp tục gìn giữ nguồn lực vô giá phục vụ khách du lịch và trao truyền lại cho các thế hệ mai

sau. Các DSVH thế giới là những tài nguyên vô giá, có giá trị và ý nghĩa to lớn, vì vậy, lãnh đạo và các cơ quan chức năng Quảng Nam cần có những cách thức quản lý khai thác một cách đúng đắn, hiệu quả. Để làm được điều này, phải đặt DSVH thế giới trong các mối tương quan giữa gìn giữ, xây dựng, phát triển văn hóa với du lịch, kinh tế, môi trường, sinh thái...

Một trong những khó khăn ở Quảng Nam chính là cần nguồn kinh phí lớn để bảo tồn, phát huy các nguồn lực DSVH thế giới. Dù địa phương đã có rất nhiều nỗ lực song chưa thể đáp ứng yêu cầu. Vì vậy, các cơ quan chức năng của địa phương cần tiếp tục có biện pháp tạo thêm nguồn kinh phí để bảo tồn DSVH thế giới. Ngoài nguồn kinh phí từ ngân sách nhà nước (trung ương, địa phương), cần tiếp tục huy động từ các nguồn khác như nguồn thu từ du lịch, từ đóng góp của các doanh nghiệp, cá nhân hoạt động du lịch thương mại trên địa bàn; từ các doanh nghiệp trong nước tham gia tài trợ; từ nguồn đầu tư, tài trợ của nước ngoài, của các tổ chức quốc tế; từ các dịch vụ như hội chợ, lễ hội; từ các tổ chức các cá nhân quan tâm ủng hộ công tác bảo tồn và phát huy... Nếu nguồn kinh phí vẫn chưa thể đáp ứng, các cơ quan có thể chọn lựa triển khai một số dự án đầu tư có trọng điểm để nhanh chóng phát huy giá trị DSVH trong phát triển du lịch. Đó là cơ sở tạo nên nguồn kinh phí mới để bảo tồn, phát huy những DSVH khác.

Ở Hội An, trong quá trình trùng tu, tôn tạo, bảo vệ các di tích ở phố cổ, cần tăng cường quản lý, giám sát nhằm đảm bảo tính chân thực của các di tích. Các vật liệu để trùng tu cần phải đảm bảo về chất lượng, số lượng và quy cách, kích thước, vật liệu, có như vậy mới không ảnh hưởng đến tính nguyên vẹn của các di tích. Phục dựng, phục hồi lại các phế tích đã từng tồn tại trong quá khứ như thương cảng Lâm Ấp Phố... Song song với hoạt động bảo tồn kiến trúc nhà cổ, các cơ quan chức năng cần tiếp tục sưu tầm thêm nhiều di vật, phân loại theo chủ đề, theo từng giai đoạn lịch sử, đa dạng hóa các bảo tàng để tạo sự hấp dẫn hơn. Đối với khu đền tháp Mỹ Sơn, cần tiếp tục nghiên cứu một cách kỹ lưỡng về cấu trúc, chất liệu để trùng tu tôn tạo. Cần có sự hỗ trợ về mặt kỹ thuật của các tổ chức quốc tế, các chuyên gia khảo cổ, các kiến trúc sư để thực hiện trùng tu cho khu tháp cổ.

Thứ ba, phát triển sản phẩm, dịch vụ từ các nguồn lực di sản văn hóa thế giới

Các cơ quan cần quan tâm đầu tư nghiên cứu nhằm tư liệu hóa di sản, phân loại, lập bản đồ DSVH của Quảng Nam. Cần nghiên cứu mô hình bảo tồn, cách thức phát huy, khai thác trong phát triển kinh tế - xã hội phù hợp bối cảnh hiện nay đối với từng loại hình di sản. Trong các cách thức phát huy giá trị DSVH thế giới thì gắn với phát triển du lịch là khả thi và đã đạt được nhiều kết quả. Cần đa dạng hóa hơn nữa, đổi mới thường xuyên các sản phẩm du lịch với nhiều hình thức như du lịch văn hóa, du lịch làng nghề, du lịch sinh thái, khu vui chơi, giải trí... nhằm đáp ứng nhu cầu phong phú của du khách. Cần chú trọng các sản phẩm du lịch chất lượng cao, đa dạng, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc trên cơ sở các di tích, các lễ hội, các phong tục, văn hóa tâm linh... của cộng đồng văn hóa địa phương. Sự độc đáo và đa dạng của sản phẩm du lịch là yếu tố quyết định việc du khách chọn điểm đến, lưu trú dài ngày hay quay trở lại. Tiềm năng nguồn lực DSVH tại Quảng Nam hết sức phong phú, cần tiếp tục đổi mới, phát triển những sản phẩm, dịch vụ du lịch văn hóa tương xứng.

Đối với Phố cổ Hội An, dù đã có nhiều kết quả, được đánh giá cao cả trong và ngoài nước, nhưng không được phép bằng lòng với điều đó. Hội An cần tiếp tục đa dạng hóa các sản phẩm du lịch, nhất là gắn với các di tích vùng phụ cận, ngoài khu vực trung tâm nhằm giảm tải lượng du khách tập trung trong phố cổ. Cần có các quy định chặt chẽ về niêm yết giá cả, về ứng xử văn hóa trong kinh doanh cũng như thực hiện lối sống, nếp sống văn hóa. Điều đó là cơ sở để gìn giữ “linh hồn Phố cổ”, lối sống, nếp sống văn hóa cộng đồng đặc trưng của một di sản sống. Tiếp tục phát huy các nghề thủ công mỹ nghệ, văn hóa ẩm thực truyền thống, các lễ hội truyền thống, các trò chơi và các hình thức diễn xướng dân gian. Bên cạnh đó, Hội An cần tiếp tục khơi dậy các tiềm năng sáng tạo, phát triển đa dạng hóa các loại hình du lịch như du lịch chăm sóc sức khỏe; tổ chức tốt hệ thống chợ đêm, phố mua sắm; đầu tư cơ sở vật chất, nâng cấp Trung tâm Hội nghị hội thảo qui mô lớn, khai thác có hiệu quả du lịch MICE. Khai thác hiệu quả hơn cụm du lịch biển Cửa Đại - Cẩm

An, tổ chức các sản phẩm du lịch nghỉ dưỡng biển, thể thao trên cát, thể thao mặt biển, sáng tác mỹ thuật, ẩm thực biển...

Đối với di tích Mỹ Sơn, một mặt cần tiếp tục gìn giữ, trùng tu, phục hồi các đền tháp, mặt khác cần quan tâm khôi phục giá trị DSVH phi vật thể như các lễ hội, văn hóa ẩm thực, tăng cường các chương trình biểu diễn nghệ thuật dân gian Chăm. Kết nối với các di tích trên địa bàn như Trà Kiệu, Lăng Bà Thu Bồn... để tạo thành chuỗi các điểm tham quan trên địa bàn huyện Duy Xuyên. Cần mở rộng quy mô hoặc xây dựng thêm các bảo tàng, nhà trưng bày để du khách có điều kiện tìm hiểu kỹ hơn về các di tích, di vật của nền văn hóa Chăm. Xây dựng các công trình mới ở nơi đây cần chú ý đến kiến trúc và thẩm mỹ để tạo sự hài hòa với không gian đồi núi và đền tháp. Phát triển các sản phẩm mới và đặc trưng, trồng các vườn hoa có quy mô lớn, đầu tư vườn sinh vật cảnh, khu dã ngoại cắm trại ngoài trời, thiết kế các tour du lịch khám phá thiên nhiên...

Thứ tư, đẩy mạnh chuyển đổi số trong lĩnh vực văn hóa và du lịch

Trong thời gian qua, ngành văn hóa và du lịch ở Quảng Nam đã đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số nhằm tạo nhiều điều kiện thuận lợi trong công tác quản lý, quảng bá, giới thiệu, đem lại trải nghiệm mới cho du khách. Tuy nhiên, trong bối cảnh cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0 hiện nay, đây là một trong những giải pháp đột phá, hết sức quan trọng để bảo tồn và phát huy DSVH. Để làm tốt công tác chuyển đổi số, trước tiên cần đẩy mạnh số hóa dữ liệu về di sản, di tích, lễ hội, phong tục tập quán, bản sắc văn hóa các dân tộc, bảo tàng, thư viện, làng nghề, các điểm đến du lịch, nhà hàng, khách sạn, nơi mua sắm, giải trí... Đây là yếu tố tiên quyết, là cơ sở của bất kỳ quá trình chuyển đổi số nào, bởi muốn chuyển đổi số phải có dữ liệu số.

Trong chuyển đổi số trong lĩnh vực văn hóa và du lịch, cần phải có sự đồng bộ, gắn kết các chủ thể như cơ quan quản lý nhà nước, hiệp hội du lịch, các điểm di tích và du lịch, các doanh nghiệp tham gia vào chuỗi cung ứng sản phẩm du lịch, khách du lịch... Cần tăng cường đầu tư phát triển hạ tầng

Xem tiếp trang 51

công chức, viên chức có kiến thức, kỹ năng về công nghệ thông tin để đáp ứng nhu cầu vị trí việc làm trong chính quyền số.

Ba là, tập trung phát triển hạ tầng số hiện đại rộng khắp để phục vụ cho phát triển và xây dựng chính phủ số; tiếp tục quy hoạch và tham mưu ban hành các quy định, hướng dẫn chuyên môn về xây dựng và phát triển các hệ thống thông tin phục vụ Chính phủ số như trung tâm điều hành đô thị thông minh, trung tâm tích hợp dữ liệu... của Thành phố theo liên thông, thống nhất, có khả năng chia sẻ, không trùng lặp để tăng hiệu quả và tránh lãng phí.

Bốn là, tiếp tục hoàn thiện hành lang pháp lý và ban hành các hướng dẫn nhằm giải quyết những khó khăn, vướng mắc, tạo điều kiện phát triển chính quyền số trong giai đoạn mới. Kiến nghị Chính phủ ban hành một số Nghị định quan trọng mang tính đặc thù cho TP. Hồ Chí Minh để tạo hành lang pháp lý cho việc xây dựng chính quyền số.

Kết luận

Phát triển số với việc tạo tăng trưởng dựa trên yếu tố đầu vào là công nghệ số và dữ liệu số đang trở thành một trong những phương thức phát triển chủ đạo mới để TP. Hồ Chí Minh nói riêng và Việt

Nam nói chung phát triển nhanh, bền vững, bao trùm, thích ứng và kiên cường trước các thách thức trong thế giới nhiều biến động, khó dự báo trước. Xây dựng chính quyền số được xem là nhiệm vụ cơ bản, trọng tâm nhằm hướng tới mục tiêu chuyển đổi cách thức phục vụ người dân và doanh nghiệp của chính quyền các cấp; tạo thuận lợi, mang lại sự hài lòng của người dân; để người dân, doanh nghiệp tham gia nhiều hơn vào hoạt động của cơ quan nhà nước cùng tạo ra giá trị, lợi ích, sự hài lòng, niềm tin và đồng thuận xã hội. Thực tiễn xây dựng chính quyền số ở TP. Hồ Chí Minh đang đã đặt ra nhiều vấn đề cấp thiết, đòi hỏi các nhà lãnh đạo, quản lý phải triển khai đồng bộ nhiều giải pháp nhằm tiếp tục xây dựng chính quyền số hiện đại, hiệu lực, hiệu quả, bền vững trong thời gian tới.

1. Bộ Thông tin và Truyền thông: *Cẩm nang chuyển đổi số*, NxbTTT&TT, 2021.

2. Công thông tin điện tử Chính phủ: *TPHCM giữ vững vị trí cao trong chuyển đổi số*, ngày 18-7-2023, <https://tphcm.chinhphu.vn/tphcm-giu-vi-tri-cao-nhieu-chi-so-chuyen-doi-so-101230718154136923.htm>.

3. Vũ Thị Hồng Trang: *Một số vấn đề lý luận về xây dựng chính phủ số ở Việt Nam hiện nay*, Tạp chí Mặt trận online, 19-2-2022.

PHÁT HUY NGUỒN LỰC DI SẢN VĂN HÓA THẾ GIỚI...

công nghệ, có cơ chế chia sẻ, kết nối, liên thông đồng bộ dữ liệu của cơ quan nhà nước nói chung, lĩnh vực văn hóa, du lịch nói riêng. Ngoài ra, cũng cần cung cấp dữ liệu mở cho người dân, doanh nghiệp để phát triển các dịch vụ mới, sáng tạo. Trước hết, lĩnh vực văn hóa, du lịch ở địa phương cần lấp đầy, phủ sóng wifi miễn phí, triển khai quét mã QR cập nhật thông tin đầy đủ tại các khu vực công cộng, các di tích lịch sử, địa điểm văn hóa, danh lam thắng cảnh...

1. U.S. Department of the Interior, Definitions, <https://www.doi.gov/recovery/about-us/definitions>, truy cập ngày 10-08-2023, Nxb CTQG - ST, H, 2021, tr. 146.

3. Phạm Duy Đức: *Quan điểm của Đảng về phát huy nguồn lực văn hóa*, https://www.tapchiconsan.org.vn/web/guest/van_hoa_xa_hoi/-/2018/822103/quan-diem-cua-dang-ve-phat-huy-nguon-luc-van-hoa.aspx, ngày 21-05-2021.

Tiếp theo trang 88

4. Trương Tâm Thư: *Quảng Nam có thêm 3 di tích lịch sử cấp quốc gia*, <https://baoquangnam.vn/quang-nam-co-them-3-di-tich-lich-su-cap-quoc-gia-3131149.html>, ngày 13-3-2024.

5. Vũ Trung: *Điểm tựa để du lịch Quảng Nam bứt phá*, <https://vietnamnet.vn/diem-tua-de-du-lich-quang-nam-but-pha-362939.html>, ngày 23-03-2017.

6. Khánh Chi: *Khách du lịch đến Quảng Nam năm 2023 tăng mạnh*, <http://baovanhoa.vn/du-lich/artmid/416/articleid/73615/khach-du-lich-den-quang-nam-nam-2023-tang-manh>, ngày 12-01-2024.

7. Đình Tăng: *Du lịch Hội An đang hồi phục và tăng trưởng trở lại*, <https://dangcongsan.vn/kinh-te/du-lich-hoi-an-dang-hoi-phuc-va-tang-truong-tro-lai-657617.html>, ngày 11-01-2024.

8. Hoàng Thơ: *Lượng khách tham quan Mỹ Sơn tăng 344%*, <https://baoquangnam.vn/luong-khach-tham-quan-my-son-tang-344-3128498>, ngày 15-01-2024.

9, 10. Khánh Linh: *Biến dạng nhà cổ Hội An*, <https://baoquangnam.vn/bien-dang-nha-co-hoi-an-3081735.html>, ngày 29-10-2019.